

Satu Taavitsainen sd

Kirjallinen kysymys lasten ja nuorten psykiatristen palveluiden saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Useissa kaupungeissa lasten ja nuorten psykiatrisista palveluista on huutava pula. Usein myös rajapinta lastenpsykiatrian ja lastensuojelun välillä on todella hämärä. Jos lapsi on lastensuojelun palveluiden piirissä, hänen kohtalokseen voi koitua se, että häntä pompotellaan näiden kahden toimijan välissä tai häneltä evätään hänen tarvitsemansa lastenpsykiatrinen hoito. Tämä näkyy konkreettisesti muun muassa sijoitettujen lasten kohdalla. Kun lapsi on huostaanotettu ja sijoitettu lastensuojelulaitokseen, saatetaan häneltä evätä lastenpsykiatrinen hoito sairaalassa, vaikka lastenkodin henkilöstö kertoo, ettei hänen turvallisuuttaan ja hoitoaan pystytä lastenkodissa turvaamaan lapsen kunnan ollessa niin huono. Lastensuojelussa ei välttämättä ole riittävästi osaamista tai edellytyksiä hoitaa lapsen tilannetta ilman lastenpsykiatrian osaamista ja yhteistyötä, ja sinne lasta ei oteta hoitoon. Lastenpsykiatriassa voidaan myös suositella lapsen huostaanottoa ja sijoittamista pois kotoa, vaikka oikeasti lapsi tarvitsisi nimenomaan lastenpsykiatrian apua, ei lastensuojelua ja sijoitusta pois kotoa.

Ongelmana on myös lastenpsykiatristen palveluiden lisäksi nuorisopsykiatrian (yli 12-vuotiaiden) palveluiden vaikea saatavuus. Palvelutarve ei kuitenkaan häviä, vaikka lapsi täyttää 13 vuotta.

Sekä lasten että nuorten psykiatristen palveluiden niukka saatavuus on ongelma myös avohuollon lastensuojelussa. Riittävän ajoissa saatavalla avulla voitaisiin välttyä huostaanotoilta esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsen elämäntilanne heikkenee kohti huostaanottoa ja psykiatrian osaamisesta olisi hyötyä lapsen ja hänen perheensä auttamiseksi. Varhainen apu säästäisi pitkällä aikavälillä yhteiskunnan rahoja ja inhimillisiä kärsimyksiä, joita huostaanotosta ja kriiseistä aina seuraa.

Suomessa mielenterveyshäiriöiden vuoksi myönnetty nuorten aikuisten työkyvyttömyyseläkkeet ovat lisääntyneet viimeisten kymmenen vuoden aikana. Päivittäin jää 5–8 nuorta aikuista työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveyden häiriön vuoksi. Vuonna 2013 mielenterveyden häiriöiden perusteella työkyvyttömyyseläkkeen saaneita 16–34-vuotiaita nuoria aikuisia oli 2 233. Vastava luku oli vuonna 2003 hieman alle 1 750.

Nuoret eivät ole työkyvyttömyyseläkkeellä kevyin perustein. Ongelmien taustalla ovat usein vaikeat lapsuuden elinolosuhteet sekä pitkä sairaushistoria.

Kirjallinen kysymys KK 103/2016 vp

Työterveyslaitoksen tutkimukset osoittavat, että mielenterveyden häiriöt alkavat yleensä muita työkyvyttömyyttä aiheuttavia sairauksia varhemmin. Tutkittujen työhön ja opiskeluun kiinnittyminen oli samanikäisiin verrattuna keskimääräistä heikompaa, ja mielenterveyden häiriö oli todennäköisesti vaikeuttanut opintoja. Noin kolmanneksella oli alkoholi- ja päihdeongelmia. Puolet tutkituista oli oireillut jo kouluikässä. Lapsuudenaikaisia kuormittavia tekijöitä olivat muun muassa koulukiusaaminen, vanhempien avioero ja vanhempien ongelmallinen alkoholinkäyttö.

Huolestuneet psykiatrit ovat sanoneet, että ihmiset tulevat heidän hoitoonsa aivan liian huonossa kunnossa. Jos he voisivat antaa apua aikaisemmin, olisi heillä paremmat mahdollisuudet auttaa ja kuntouttaa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä ministeri aikoo tehdä lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluiden saatavuuden parantamiseksi,

mihin toimenpiteisiin ministeri ryhtyy lasten- ja nuortenpsykiatrian ja lastensuojelun tehtävien ja vastuiden jakautumisen selkeyttämiseksi ja yhteistyön aikaansaamiseksi,

mitä ministeri aikoo tehdä, jotta avohuollon lastensuojelun piirissä olevat lapset ja nuoret saavat tarvitsemaansa psykiatrasta apua,

mitä toimia ministeri aikoo tehdä, jotta ennaltaehkäistään nuorten aikuisten joutuminen työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveyshäiriöiden vuoksi ja

miten ministeri aikoo vahvistaa lapsiperheiden varhaista auttamista ja heidän tarpeidensa ja ongelmiansa tunnistamista ja matalan kynnyksen avunsaantia?

Helsingissä 1.3.2016

Satu Taavitsainen sd